

Salaks Produksjon AS behov for ny lokalitet Fornes i Evenes kommune

Om Salaks

Salaks er en lokalt eid havbruksaktør. Selskapet har hovedsete i Salangen kommune i Sør-Troms, men selskapet har produksjon i flere kommuner i Sør- og Midt-Troms. Deriblant Salangen, Lavangen, Harstad, Dyrøy, Sørreisa og Senja kommune. Vi produserer totalt ca. 15 000 tonn laks i året, rund vekt. Salaks er en helintegreert havbruksaktør og kontrollerer hele verdikjeden av produksjon av laks gjennom 100% eierskap i Salaks Settefisk, Salaks Produksjon og Salaks Slakteri, samt deleierskap i Brønnbåt Nord og eksportselskapet Fram Seafood. Totalt i våre heleide selskap er vi ca. 150 ansatte.

Salaks tre verdipunkt setter føringer for vår drift, hvem vi skal være og hvordan vi skal opptre. Vi skal være en pålitelighet aktør, vi skal ha lokal forankring og vi skal drive fremtidsrettet og innovativt. Salaks er sertifisert av ASC og GlobalGAP, noe som viser at selskapet oppfyller høye standarder for bærekraft og kvalitet. Vi har ambisjon om å være med i den fremtidige utviklingen og veksten i næringen, og ønsker å bidra til en bærekraftig vekst i havbruksnæringen. Et konkret eksempel på dette er blant annet vår satsning på Stingray luselasere. Vi bruker luselasere på samtlige av våre merder for å holde lusestrykket på et minimum. Dette er en miljøvennlig teknologi hvor vi gjennom kunstig intelligens og laser skyter kontinuerlig lus med laser i våre merder. Denne laserstrålen tar livet av lusen. En annet eksempel på dette er vår satsning på semilukket teknologi med oppsamling av slam. Salaks har gjennom ordningen med utviklingstillatelser fått tildelt seks utviklingstillatelser for realisering av FjordMAX. Dette nye merdkonseptet har dypere skjerming mot lus, doble nøter for å forhindre rømming, slamoppsamling og alle systemer samlet på en robust stålkonstruksjon. Gjennom vår satsning ønsker vi å bygge lokalsamfunn, og bidra til bolyst og trivsel i vår region og landsdel, samtidig som vi bidrar til en mer bærekraftig havbruksnæring.

Fiskevelferd i Salaks

Salaks har siden oppstarten i 1979 jobbet målrettet for å forbedre sin produksjon, og sikre god fiskevelferd. Gjennom hele verdikjeden gjør vi en rekke biosikkerhetstiltak for å sikre god fiskevelferd.

Vårt internkontrollsystem bygger på prosedyrer, risikovurderinger og lokalitetsspesifikke biosikkerhetsplaner som alle har til hensikt å ivareta best mulig fiskehelse- og velferd. Salaks er i henhold til gjeldende regelverk, pålagt å ha en egen biosikkerhetsplan for hver lokalitet som omtaler vurderinger og tiltak omkring biosikkerhet knyttet opp mot lokale forhold for anlegget. Vi har også en Regional akvakulturhelseplan (AHP) utarbeidet i samarbeid med vår fiskehelseleverandør STIM. Denne er utarbeidet for å imøtekomme krav til akvakultur i Global G.A.P. IFA, AB, CoC versjon 6.0. Samtidig er hensikten å sikre at driften ved våre anlegg, med tanke på fiskehelse og fiskevelferd, er i henhold til relevante norske forskrifter, deriblant akvakulturdriftsforskriften. Hovedformålet er imidlertid å etablere en levende helseplan som aktivt griper inn i produksjonen og endres i takt med nye prioriteringer og utfordringer knyttet til produksjonen av laks i sjø.

Smolten vi produserer selv på vårt settefiskanlegg Salaks Settefisk er en storsmolt. Det vil si at den er større enn en tradisjonell smolt. Vår smolt er ca. 250 gram når den settes ut i sjøen. Vi produserer i dag ca. 5,5 millioner storsmolt på 250 gram, og disponerer ca. 3,7 millioner av den selv. Den øvrige smolten selger vi til eksterne aktører. Salaks Settefisk AS er et topp moderne resirkuleringsanlegg (RAS). Det betyr at vi benytter den samme vannkilden som vi gjorde på vårt tidligere settefiskanlegg, men produserer nå 5,5 million 250 grams smolt, hvor vi tidligere produserte 0,5 million, 80-90 grams smolt. Dette kan vi gjøre fordi vi resirkulerer vannet vi benytter på nye Salaks Settefisk. Dette krever imidlertid at man har god kontroll på vannet vi tar inn i anlegget. Derfor har Salaks Settefisk omfattende egendefinerte rensekrav på inntaksvannet.

I tillegg skal all rogn som kommer inn i vårt anlegg gjennom en nøye screeningprosess, slik at vi sikrer at rognen som kommer inn i anlegget er friskest mulig. Salaks Settefisk screener i dag rogn for bakteriell nyresyke, infeksjøs lakseanemi avirulent (ILAV HPR0) og virulent (ILAV HPR-del), pankreassykdom (PD), PMCV (CMS), PRV (HSMB) og yersinia ruckeri. Salaks vaksinerer all fisk med basisvaksine som inneholder komponenter som skal redusere kliniske symptomer og dødelighet forårsaket av infeksjoner med *Aeromonas salmonicida* (furunkulose), *Vibrio salmonicida* (kaldtvannsvibriose), *Listonella anguillarum* serotype O1 og O2a (vibriose), *Moritella viscosa* (vintersår) og IPNV (infeksjøs pankreasnekrose). Salaks har i tillegg valgt å ILA-vaksinere all fisk. Fisken vaksineres derfor med basisvaksinen AJm7ILA (7-komponents basisvaksine som inkluderer ILA-komponent). Denne strategien ble iverksatt etter ILA-utfordringer i 2019. Salaks var de første i vår regionen som begynte å ILA-vaksinere, og i ettertid har flere av aktørene i området valgt å benytte seg av ILA-vaksinering. Vi vaksinerer også med vaksine mot variant *Moritella viscosa*. Bakgrunnen for dette er en endring over de siste årene der man ser vintersårutbrudd med *M. viscosa*-isolater som komponenten i basisvaksinene beskytter dårlig mot. Vi benytter i tillegg en probiotisk behandling med Previwo Stembiont i forbindelse med vaksinering. Den har positiv effekt på lusepåslag og sårproblematikk i sjøfasen.

I Salaks Settefisk prioriteres nøye fokus på produksjonsplanlegging, for sikre avbrudd mellom fiskegrupper (batcher) i settefiskanlegget. Vi etterstreber å ha 3 uker produksjonsstopp, for å minimere sjansen for å bringe agens videre mellom fiskegrupper, og avdelinger i settefiskanlegget. Det er totalt 5 adskilte avdelinger i vårt settefiskanlegg. Vi sikrer at det ikke står fisk i rørsystemet mellom hver fiskegruppe. Dette gjøres for å hindre smittebærere som bringer smitte videre på ny fiskegruppe. Det er også rutiner på personell og utstyr mellom avdelingene for å ivareta biosikkerheten.

Et annet viktig tiltak i Salaks Settefisk for å påse at vi ivaretar fiskehelsen, er å gi fisken en riktig og god temperaturstyring. Dette gjelder både regulering av temperatur gjennom de ulike avdelingene, med lave temperaturer ved mottak av rogn (hovedregel 3,5 grader), og gradvis økning og regulering gjennom klekking og etter klekking, ved startfôrings-, smolt- og påvekstavdeling, samt justering av temperatur ved utsett og matching av temperatur i sjøen. Ferskvannsinntak er i en innsjø, noe som fører til en stabil vannkilde gjennom året relatert til mineraler, hardhet og andre årtidssvingninger som man ville fått om inntaket var i en elv. Ferskvannsinntak er rigget slik i ferskvannskilden at man kan justere inntaksdybden, og slik regulere temperatur. Sjøvannsinntak er ved 60 meters dyp, noe som resulterer i at temperaturen er høyere enn overflatevann om vinteren og lavere om sommeren. Dette gir oss muligheten å kjøle vannet om sommeren og varme om vinteren. Det hele skjer på en veldig energibesparende og effektiv måte.

Fisken som går ut fra Salaks Settefisk til Salaks Produksjon, og plasseres i våre sjøanlegg er minimum 250 gram. Utsett av denne størrelsen sammenlignet med utsett av mindre fisk på eksempelvis 80 gram gjør at vi reduserer vår produksjonstid i sjø med 4-8 måneder. Dette gjør igjen at fisken i mindre grad eksponeres for parasitter og sykdom i sjøen. I tillegg vil utsett av større smolt redusere behovet for håndtering og dermed mekaniske skader på fisk knyttet til håndtering.

Salaks Produksjon disponerer en ny båtpark, slik at arbeidet med å røkte fisken skal kunne gjennomføres på en mest mulig effektiv og skånsom måte. For å redusere vårt lusepåslag er vårt viktigste og nyeste tiltak luselasere fra Stingray. Dette tiltaket kjøres i kombinasjon med bruk av 8-10 meter dype luseskjørt samt utsett av storsmolt. Vi har fra sommeren 2024 luselasere i drift på alle våre lokaliteter, og alle våre merder, totalt 96 lasere. Luselasere er noder som settes i hver merd. Vi har minimum to noder i hver merd. Ved hjelp av kamerateknologi detekterer nodene lus på fisken, og en laserstråle skyter og dreper lusen uten å skade laksen. Vi har et eget dedikert team som kjører og plasserer luselaserne i merden slik at noden får flest mulig fiskepasseringer i løpet av dagen, og til nå oppnådd stor suksess med dette. Vårt mål er at hver fisk skal passere en lasernode 1,5 gang per dag. I tillegg til at vi ved hjelp av laserne klarer å holde lusenivået på et minimum, så tar også laserne bilde av lus på fisken og vi kan dermed telle lus på fisken uten å måtte håndtere fisken. Dette er også av stor betydning.

I løpet av sommeren 2024 slaktet vi lokaliteten Salangslia i Salangen kommune. Produksjon er her gjennomført helt og holdent uten avlusning, og blir den første fisken som ikke er avluset på veldig mange år for Salaks sin del. Dette er en milepæl og et stort skritt i riktig retning. Til

sammenligning hadde vi ved tilsvarende utsett på forrige generasjon på lokalitet Salangslia gjennomført seks lusebehandlinger gjennom produksjonen.

Gjennom å unngå avlusning forhindrer man ikke bare en parasitt tilgang til fisken, man unngår også skader på fisk knyttet til håndtering i forbindelse med avlusning. Ved lusebehandling og håndtering kan man ofte få skader på fisk fordi fisken trenges, pumpes og behandles ved hjelp av ulike metoder. Dette danner igjen grobunn for ulike bakterier og agens, som bidrar til å redusere fiskevelferden betydelig. En annen fordel er at ved færre avlusninger blir det færre sultedager. Ved 6-7 avlusninger snakker vi om 25-30 sultedager. At vi slipper flere av avlusningene gjør dermed at vi forkorter produksjonstiden tilsvarende. Vi slipper i tillegg redusert appetitt for fisken i dagene etter en avlusning.

I den grad vi må avluse har vi etablert et eget ferskvannsbasseng i Salangen hvor vi kan hente ferskvann til bruk under avlusning i brønnbåt. Vår erfaring tilsier at bruk av ferskvann kombinert med varmtvann er den mest skånsomme metoden å avluse på. Gjennom vårt eget brønnbåtselskap Brønnbåt Nord gjennomfører vi da eventuelt slike avlusninger.

I forbindelse med å sikre god fiskevelferd og helse gir fiskefôr oss noen muligheter når det gjelder å styrke fisken gjennom faser som kan være ekstra krevende, vi har derfor gjort følgende tiltak i vår sjøproduksjon:

Smoltfasen: Når fisken flyttes fra settefiskanlegget til enheter i sjø endres miljøet til fisken seg fra ferskvannsfase til sjøvannsfase. Denne overgangen er en relativ stor endring for fisken biologisk sett og fiskens ytre miljø. For å styrke vår fisk gjennom denne prosessen har vi valgt å benytte oss av Ewos/Cargill sitt Adapt-fôr som inneholder alle de riktige næringsstoffene som fisken trenger i denne overgangsfasen. Det som også kan være en utfordring for smolten i tidlig sjøfase, er å lære seg hvor i merden fôret tildeles. For å sikre god tilgjengelighet og fremme velferd for vår fisk håndfører vi fisken den første perioden i sjø slik at vi får med oss så mange som mulig.

Vekstfase frem mot slakt: Når smoltfasen er over og fisken har etablert seg i sjøvann starter vekstfasen frem mot høsting. For å gi vår fisk de riktige næringsstoffer til rett tidspunkt benytter vi det raskeste vekstfôret Ewos/Cargill tilbyr i sin portefølje. Tanken bak dette er å ha en så kort eksponeringstid i sjø som mulig for å minimere risiko som eksponering i sjø medfører. I tillegg til dette pulserer vi 3 uker med fôr som fremmer skinnhelse og sårheling. Tanken bak dette er å gi fisken de beste muligheter for å opprettholde en god barriere mot eksterne påkjenninger og øke evne til sårheling og generell velferd.

I Salaks er det mange dyktige ansatte med lang erfaring i forbindelse med havbruk. Vi har flere ansatte med høyskole/universitetsutdannelse innen fiskeri og havbruk i vår ledergruppe og øvrig administrasjon. Selskapets Produksjonssjef, som er øverste ansvarlig for biologisk status og håndtering av denne, har i tillegg til formell utdannelse også over 20 års erfaring fra næringen og selskapet. Hver lokalitet er i tillegg ledet av en Driftsleder med erfaring tilsvarende høyskole eller fagbrev, i tillegg til relevant erfaring fra næringen. Videre oppmuntrer selskapet øvrige ansatte, og særlig akvateknikere på de ulike lokalitetene både på land og til sjøs til å ta fagbrev for å øke sin egen og selskapets evne til å jobbe positivt med fiskevelferd.

Salaks behov for flere lokaliteter

Salaks har i dag produksjonsrettigheter i totalt fire produksjonsområder (PO). I PO 9, 10, 11 og 12. Salaks har likevel kun egne lokaliteter i PO 10, og har dermed ønske om å utvikle egne lokaliteter i flere produksjonsområder. Bakgrunnen for dette er at man ønsker å spre den biologiske risikoen med tanke på regionale sykdomsutbrudd eller lokale utfordringer med f.eks. alger, maneter, og gjennom dette styrke den regionale biosikkerhetsplanen.

Salaks har også et ønske om å realisere utviklingsprosjektet FjordMAX, som er et semilukket anlegg. FjordMAX er tildelt seks utviklingstillatelser, dette tilsvarer 4680 tonn MTB. En realisering av FjordMAX i kombinasjon med siste års vekst i produksjonskapasitet hos Salaks, skaper et behov for flere lokaliteter. De siste årene har vi vekslet biomassetak mellom PO 9 og 10 og mellom 10 og 11. Per i dag er vi samlokalisert på en annen aktørs lokalitet i PO 9 men vi ønsker å utvikle egne lokaliteter i PO 9. Vår tillatelse i PO 9 vil innlemmes i et interregionalt biomassetak med våre øvrige tillatelser så snart ny lokalitet i PO 9 er klarert. I det nye biomassetaket vil vi ha 9464 tonn MTB, i tillegg kommer 4680 tonn MTB når FjordMAX realiseres. På bakgrunn av dette ser vi et behov for at lokaliteten klarers for 3600 tonn MTB i denne omgang. Når vi har tilfredsstillende erfaring fra drift på lokaliteten, vil vi vurdere å søke den utvidet.

Miljø og bærekraft for området

Lokaliteten er undersøkt iht. til kravene i NS 9410 og der er laget en Forundersøkelse som oppsummerer B- og C-undersøkelse. Bunnen består av en blandingsbunn med berg, grov grus og finere sand utover fra land. Der er ikke funnet indikasjoner på utfordringer mht. til videre overvåking av bunnpåvirkning etter standarden. Forundersøkelsen gir en 0-prøve (før bruk) og reell bæreevne kan ikke vurderes før etter at lokaliteten har vært i drift.

Strømforhold- som er målt ca. 2 mnd. i fire dyp (5, 15, spredning- og bunnstrøm) i perioden juli-sept. 2024. Målingene viser at lokaliteten er godt innenfor de kriteriene som settes for vannutskifting for oppdrett av laksefisk og det er også gode strømforhold for å få en god spredning av fekalier fra merdene slik at det ikke oppstår sedimentering som gir uakseptabel påvirkning av bunnforholdene i området.

Der er også gjort en behovsvurdering for konsekvensvurdering og ikke funnet noen større konflikter med annen bruk eller vern for det omsøkte arealet. For å dokumentere naturmangfold er det utført en omfattende biotopkartlegging hvor en har videofilmet totalt 22,5 km med videolinjer som dekket 4 % av det arealet som kan tenkes å bli påvirket av driften.

Der var ikke funnet forekomster av betydning, så driften antas å ikke utgjøre noen stor fare for naturmangfoldet ved normal drift. Sammenlignet med andre tilsvarende lokaliteter ansees lokaliteten å være godt egnet til oppdrett av matfisk.

Oppsummering

Basert på våre vurderinger og resultater fra gjennomførte undersøkelser på lokaliteten, mener vi at lokaliteten er svært godt egnet til oppdrett av laks på en bærekraftig måte og at den vil harmonere godt med allerede etablert virksomhet for området. Lokaliteten vil passe godt inn i vårt driftsmønster og kunne bidra til bedre biosikkerhet for regionen og en bedre fordeling av vår produksjon med tanke på sonedrift og brakklegging.

Skulle det være behov for mer informasjon eller spørsmål til søknaden, er det bare å ta kontakt med oss.

Med vennlig hilsen

Sigurd L. Grønli

Leder forvaltning og lokalitetsutvikling

Salaks Produksjon AS

Mobil: 977 75 477